

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

2 april 2009

GEDACHTEWISSELING

**over het Voortgangsrapport van de Mestbank
betreffende het mestbeleid in Vlaanderen 2008**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door de heer Erik Matthijs**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert.

Vaste leden:

de heren Pieter Huybrechts, Leo Pieters, Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans Wymeersch; de heer Lode Ceysens, de dames Tinne Rombouts, Joke Schauvliege, de heer Jan Verfaillie; de heren Karlos Callens, Patrick De Klerck, Patrick Lachaert; de heren Jos Bex, Bart Martens, André Van Nieuwkerke.

Plaatsvervangers:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heren Felix Strackx, Wim Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge; de heren Jos De Meyer, Erik Matthijs, Frans Peeters, Johan Sauwens; de dames Stern Demeulenaere, Hilde Eeckhout, Dominique Guns; de heren Ludo Sannen, Joris Vandenbroucke, Jo Vermeulen.

Toegevoegde leden:

de heer Rudi Daems; de heer Jan Peumans.

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting	4
1. Dienstverlening.....	4
2. De Vlaamse mestbalans	4
3. Milieukwaliteit.....	5
II. Bespreking	7
1. Vragen en opmerkingen van de leden	7
2. Antwoord van de vertegenwoordigers van de Mestbank	10
3. Debat	13
Bijlage: Voorstelling Voortgangsrapport 2008	17

DAMES EN HEREN,

Op donderdag 12 maart 2009 hield de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed een gedachtewisseling met vertegenwoordigers van de Mestbank over het Voortgangsrapport van de Mestbank betreffende het mestbeleid in Vlaanderen 2008.

I. TOELICHTING

De heer *Dirk Struyf*, afdelingshoofd van de afdeling Mestbank van de Vlaamse Landmaatschappij, licht het zevende voortgangsrapport van de Mestbank toe, het tweede vooruitgangsrapport volgens de nieuwe mestwetgeving. Het voortgangsrapport wordt niet alleen voorgelegd aan het parlement, maar ook aan de Technische Werkgroep Nutriënten. Eind maart zullen die besprekingen voortgezet worden en zal de werkgroep eventueel nog aanbevelingen formuleren.

De heer *Koen Desimpelaere*, diensthoofd Kennis en Beleid van de Mestbank, licht de grote thema's toe: de dienstverlening van de Mestbank, de Vlaamse mestbalans, de milieukwaliteit, de handhaving.

1. Dienstverlening

Met haar dienstverlening tracht de Mestbank de land- en tuinbouwers te ondersteunen. Een eerste voornaam aspect daarvan is de individuele bedrijfsbegeleiding met telefonisch advies, contacten op kantoor, bedrijfsbezoeken. De begeleiding gaat in hoofdzaak over de aangifte, de derogatie, het bemestingsplan en -register.

Een ander aspect zijn de audits, de doorlichtingen van de landbouwbedrijven. De wetgeving bepaalt dat die moeten gebeuren voor landbouwbedrijven in risicogebied met een nitraatresidu van meer dan 90 kilogram nitraatstikstof per hectare per jaar. De Mestbank heeft vorig jaar 500 landbouwbedrijven doorgelicht. Zij heeft gezocht naar de oorzaken van een hoog residu, daar rapport over uitgebracht en advies over gegeven. Na de audit heeft de Mestbank de bedrijven in kwestie nog beperkt begeleid.

De landbouworganisaties hebben inspraak gehad in die procedure. Die werkwijze is positief onthaald door de landbouwers en hun organisaties. De Mestbank heeft dan ook de landbouwers met raad en

daad bijgestaan en tips gegeven om aan de problemen te verhelpen.

Daarnaast verstrekt de Mestbank gericht informatie, dus op maat van de bedrijven, via mestgazetten, via persberichten, via nieuwsbrieven. De Mestbank heeft ook een elektronische brief waar mensen zich op kunnen abonneren. Voorts heeft ze een up-to-date website. De Mestbank organiseert voorlichtingsvergaderingen, meestal over nieuwe maatregelen. Soms zijn die vergaderingen specifiek gericht op een bepaalde doelgroep, bijvoorbeeld de intermediairen en de consultants. De opkomst is meestal groot. De Mestbank gaat ook graag in op vragen van landbouwcommissies, bedrijfsgilden enzovoort, om uitleg te komen geven over bepaalde aspecten.

2. De Vlaamse mestbalans

Een eerste aspect van de mestbalans is de evolutie van de veestapel. De pluimveepopulatie daalt gestaag. Nadat de varkens- en de veestapel een aantal jaren daalde, is er nu een stagnatie of zelfs een lichte stijging. Dat heeft weinig invloed op de mestproductie, door de beperking van de nutriënten van de voeders is het mestaanbod uitgedrukt in stikstof gedaald.

Naast het aanbod is de afzetruimte voor mest belangrijk. Sinds 1 januari 2007 is Vlaanderen volledig kwetsbaar gebied. De limiet voor bemesting is dus overal 170 kilogram stikstof uit dierlijke mest per hectare per jaar. De derogatie maakt het mogelijk meer mest af te zetten.

In 2007 waren alle details en voorwaarden onvoldoende bekend, daarom hebben er nog 10.500 bedrijven op ingetekend. Eind 2007 maakte de Europese Commissie in een beschikking de voorwaarden bekend. In 2008 is de derogatie aangevraagd door 3500 bedrijven. Het is een groot succes dat 10 procent van de landbouwbedrijven en 13 procent van het landbouwareaal in een derogatie zit. Enkel Nederland scoort beter, alle andere lidstaten doen het minder goed. In Duitsland nemen slechts 700 van de 400.000 landbouwbedrijven deel aan de derogatie. Bedrijven die derogatie nodig hebben om hun mestbalans in orde te krijgen, stappen er doelbewust in, bedrijven die het niet nodig hebben, doen dat niet. Ook in 2009 stappen nagenoeg 4000 bedrijven in de derogatie.

Een ander aspect dat een invloed heeft op de balans, is de mestverwerking en de -export. Het aantal ver-

gunde en operationele installaties blijft stijgen. In juni 2008 waren er 131 operationele installaties, dat betekent 25 nieuwe installaties op een jaar tijd. Het aantal mobiele installaties daalt spectaculair, mestverwerking gebeurt dus meer in vaste installaties. Kortom, zowel het aantal vergunningen als de beschikbare en operationele capaciteit blijven stijgen. De beschikbare capaciteit is de capaciteit als elke installatie optimaal en maximaal werkt. De kloof tussen operationele en vergunde capaciteit wordt kleiner. Het aantal vergunningen stijgt immers met 16 percent, de operationele capaciteit met 53 percent. In 2007 werd 16 miljoen kilogram stikstof uit Vlaamse dierlijke mest verwerkt en geëxporteerd. De drempel om de uitbreiding op basis van bewezen mestverwerking mogelijk te maken, is daarmee overschreden.

De bruto stikstofproductie wordt verminderd door de eiwitarme voeders, door de emissies van ammoniak uit stal en opslag, door de verwerkte en geëxporteerde mest. Het mestaanbod van de Vlaamse bedrijven is in totaal goed voor ongeveer 108 miljoen kilogram stikstof. Als de stikstofbalans vergeleken wordt met de verwerking en de export, is er geen mestoverschot meer. Elke landbouwer zou dus in staat moeten zijn om de huidige bepalingen van het Mestdecreet te respecteren. Het mestoverschot in Vlaanderen is opgelost, maar dat betekent niet dat de problemen met de waterkwaliteit en het mest volledig opgelost zijn. Voor fosfaat geldt een gelijkaardige conclusie. Er is nog een heel klein fosfaatoverschot. Elk bedrijf moet dus in staat zijn zich ook op het vlak van fosfaat in regel te stellen.

Voor bedrijfsuitbreiding spelen twee belangrijke factoren: de aankoop van nutriëntenemissierechten (NER) en de groei na bewezen mestverwerking. Een bedrijf mag de emissierechten die het toegewezen kreeg, niet overschrijden. Na bewezen mestverwerking heeft het een mogelijkheid om te groeien. Beide instrumenten zijn massaal toegepast. In 2007 waren er 3500 overnames van nutriëntenemissierechten. Er zijn 16,5 miljoen NER overgelaten, waarvan 1,3 miljoen geannuleerd conform de bepalingen in het decreet. De overnames gebeuren voornamelijk binnen dezelfde provincie. In de beginperiode waren er bijvoorbeeld ook overnames omdat een landbouwer een overcapaciteit wil regulariseren of zijn stallen optimaal wenst te gebruiken.

Een tweede groeiomgeving is op basis van bewezen mestverwerking. In 2008 hebben 635 bedrijven daarvoor een aanvraag ingediend.

De overnames van nutriëntenemissierechten in 2007 zijn voor 36 percent standaardoverdrachten met reducties. De overdracht met 25 percent reductie is goed voor 3 miljoen NER, de overnames zonder annulering of reductie bedroegen ongeveer 13,5 miljoen NER. Overdrachten zonder reductie gebeuren onder meer onder naaste familie maar ook mits mestverwerking.

Ook het element van de tussenschotten speelt een rol. Bij de overnames wordt soms bepaald over welke diersoorten het mag gaan. Van de 15 miljoen overgedragen NER zit de helft vast in een of andere diercategorie. Ook in 2007 zijn er geen indicaties dat de overnames geconcentreerd zijn op bepaalde gebieden. Het effect van de overdracht tussen provincies is bijzonder klein. Zo stamt maar 0,14 percent van de West-Vlaamse overgenomen mestproductie uit andere provincies.

3. Milieukwaliteit

Een ander centrale factor is de milieukwaliteit. De metingen in het MAP-meetnet (Mestactieplan-meetnet) wijzen op een verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater. Van 2000 tot 2003 daalde het aantal meetpunten dat minstens één maal de norm van 50 milligram nitraat per liter overschreden, daarna steeg het licht om in 2007-2008 opnieuw te dalen. Uit recente gegevens blijkt dat er in 2008 slechts 32 percent van de meetpunten een overschrijding kent. Het aantal meetpunten met overschrijdingen in de winter van 2008-2009 is echter nog niet bekend.

Ook de gemiddelde waarden dalen verder. Het aantal meetpunten dat een overschrijding van meer dan 25 milligram nitraat per liter telt, stabiliseert. Een derde van de meetpunten overschrijdt die norm nooit. Voornoemde metingen gebeuren vooral in landbouwgebieden.

De operationele monitoring van de waterlichamen bekijkt de algemene gesteldheid van de waterkwaliteit. Ook daar daalt het aantal meetpunten dat de norm van 50 milligram per liter overschrijdt tot 9 percent van de meetplaatsen. Voor het oppervlaktewater zet de gunstige trend zich dus voort.

Het is moeilijker om de kwaliteit van het grondwater te verbeteren. Er is nog geen zichtbare verbetering van de grondwaterkwaliteit. Bepaalde metingen wij-

zen op een mogelijke verbetering maar het is voorbarig om te spreken van een positieve trend.

De nitraatresidu's die op het land achterblijven na het groeiseizoen kunnen uitspoelen. Hoe lager het residu, hoe minder kans op uitspoeling. Het gemiddelde resultaat van de nitraatresidumetingen daalt. Die dalende trend zet zich echter niet door in 2008. Ook de medianen van de nitraatstikstof per hectare dalen over de jaren. Het percentage percelen dat onder de 90 kilogram nitraatstikstof per hectare scoort, stijgt dan weer.

Bij de meeste gewassen is er verbetering maar bij groenten en aardappelen ligt dat moeilijker. In april 2009 verschijnt een nieuw rapport met een evaluatie van de metingen van het nitraatresidu 2008, opgedeeld volgens bodemtype, gewas en regio. Die parameters hebben immers een grote invloed. Bieten, fruit en grasland scoren goed op het vlak van nitraatresidu, die telers halen de norm van 90 kilogram nitraatstikstof per hectare ruimschoots. Telers van aardappelen, sierteelten en groenten halen de norm heel wat minder gemakkelijk. Die bedrijven leveren nochtans wel grote inspanningen. Slechts de helft van de bedrijven die groenten telen, haalt de norm. Voor groenten als spruitkool is de norm wel gemakkelijk te halen.

In 2007 heeft de Mestbank voor het eerst maatregelen opgelegd om de nitraatresidu's te beperken. Zoals het decreet bepaalt, maakt de Mestbank daarvoor een onderscheid tussen risicogebieden en niet-risicogebieden. Buiten risicogebieden worden er maatregelen opgelegd vanaf een overschrijding van 150 kilogram nitraatstikstof per hectare. Dat was het geval voor ongeveer 500 landbouwers. Binnen risicogebieden zijn er maatregelen vanaf een overschrijding van 90 kilogram nitraatstikstof per hectare. Die maatregelen zijn opgelegd aan ongeveer 1000 landbouwers. De landbouwers in kwestie moesten een bemestingsplan en -register bijhouden, een audit ondergaan en drie bodemstalen nemen tegen eind 2008. Bijna 400 bedrijven kregen daarenboven een boete opgelegd, samen goed voor een bedrag van 166.000 euro.

Een bedrijf kan bezwaar aantekenen tegen een boete of een maatregel. Een aantal mensen had trouwens een gegronde reden om een bezwaar in te dienen: 20 percent van de bezwaren is immers gegrond verklaard. Sommige bedrijven hadden een tegenstaalname, andere konden oogstmislukking bewijzen waardoor gewassen onvoldoende stikstof konden opnemen. De Mestbank won in een aantal gevallen wetenschappelijk advies in. Dat heeft geresul-

teerd in kwijtscheldingen ter waarde van ongeveer 35.000 euro. De Mestbank heeft dus in totaal ongeveer 130.000 euro opgelegd. Tot nog toe is ongeveer 120.000 euro daarvan betaald.

De ammoniakemissie van de landbouw, goed voor meer dan 90 percent van de ammoniakemissies, is onder controle. De doelstelling van 2010 wordt gehaald, onder meer dankzij de uitrijregeling, emissiearme stallen, afbouw van de veestapel. De wetgeving bepaalt dat nieuwe stallen emissiearm moeten zijn, het aantal emissiearme stallen stijgt dus. Daardoor zal de emissie uit stal en opslag nog verder dalen. Voor ongeveer 10 percent van de varkens en ongeveer 1 miljoen stuks pluimvee is een milieuvergunning voor een emissiearme stal afgeleverd. Vlaanderen moest volgens de NEC-richtlijn (richtlijn betreffende 'National Emission Ceiling': nationaal emissieplafond) 45 kiloton ammoniakemissie halen tegen 2010. In 2007 is de ammoniakemissie in Vlaanderen 44,2 kiloton. Het NEC-plafond van 45 kiloton in 2010 komt niet in het gedrang door de mogelijkheid tot uitbreiding na bewezen mestverwerking.

De opvolging van de ammoniakdepositie wordt beheerd door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), die daarvoor een operationeel prioritair stoffenmodel (OPS) heeft ontwikkeld. Daarmee probeert de maatschappij te schatten hoeveel depositie er in Vlaanderen is. Het model staat nog niet op punt want de berekeningen stemmen niet altijd overeen met de metingen. De VMM durft vooralsnog geen uitspraken doen over trends in depositie. Uit de eerste gegevens blijkt wel een dalende teneur. Om het model betrouwbaarder te maken, is het meetnet uitgebreid met acht meetpunten, specifiek voor ammoniak. De VMM is van plan om daarover een rapport uit te brengen. Dat zal allicht de meest actuele informatie bevatten.

Het laatste aspect is de handhaving, nodig om overtreders tot de orde te roepen. Ook bij de handhaving start de Mestbank van bewustmaking. Zij legt niet voor elke overtreding sancties op maar werkt eerst met raadgevingen en aanmaningen. Zo krijgen bedrijven de kans om zich in regel te stellen. Pas als ze dat niet doen of de inbreuk voldoende groot is, legt de Mestbank sancties op.

De Mestbank stelt jaarlijks een controleactieplan op waarin zij op voorhand de accenten, de controlenormen, de thema-acties duidelijk maakt. Het controleactieplan 2009 werd voorgelegd aan de landbouwconsulenten en de landbouwsector.

In 2007 wou de Mestbank elke staalnemer controleren. Zij is daar min of meer in geslaagd, enkel staalnemers die slechts een paar stalen namen, zijn niet gecontroleerd. Bij 94 percent van de controles werden geen onregelmatigheden vastgesteld. Als bij een bepaalde staalnemer grote overtredingen vastgesteld werden, moesten alle staalnames van die persoon worden overgedaan. Bij kleinere overtredingen moesten alleen de stalen in kwestie opnieuw genomen worden.

Het Staalname Melding Internet Loket (SMIL) vergemakkelijkt controle. De Mestbank weet zo immers op voorhand waar en wanneer een staal genomen wordt. Ook de landbouwers worden op voorhand op de hoogte gebracht, door de Mestbank van het te bemonsteren perceel, en door het labo van het tijdstip van bemonstering.

De Mestbank kan niet bij elke bemonstering aanwezig zijn, daarom heeft zij in 2008 gps-datalogsystemen (global positioning system) gebruikt. Elke staalnemer heeft een dergelijk systeem op zak en de Mestbank kan zo nagaan wanneer en hoe lang hij op welk perceel was. Die gegevens kunnen ook gebruikt worden om na te gaan of de stalen goed genomen zijn.

Een andere controlefactor is de bemesting, zo belangrijk voor de waterkwaliteit. In eerste instantie controleert de Mestbank daarvoor de transporten. In 2008 heeft zij 1200 mestafzetdocumenten gecontroleerd. Bij een groot aantal transportdocumenten heeft de Mestbank onregelmatigheden vastgesteld, vaak administratief van aard. Een op de vijf gevallen resulteert in een boete. Die overtredingen hebben niet altijd een directe milieu-impact, soms zijn de documenten gewoon onvoldoende ingevuld. Het AGR-GPS-systeem (automatische gegevensregistratie met een global positioning system) is een goed hulpmiddel om de transporten te controleren.

De Mestbank controleerde ook de bemesting van ruim 700 percelen. Bij 31 percent van de controles op perceelsbemesting werd een onregelmatigheid vastgesteld. 13 percent van die gevallen werd beboet. Het ging bijvoorbeeld om het niet-correct aanwenden of het bemesten op bevroren grond.

Nog een andere belangrijke controleactie betreft de derogatie. Bemesten tot 250 kilogram uit dierlijke mest in plaats van 170 kilogram vergroot het risico op milieu-impact. Bovendien legt Europa 100 percent administratieve controle en 5 percent terreincontroles op. In het voorjaar van 2008 heeft de Mestbank ongeveer 10.000 percelen gecontroleerd. In het najaar

zijn er 2900 percelen gecontroleerd. Voor derogatie op wintertarwe is het nodig dat er een groenbemester ingezaaid wordt. De Mestbank controleert in het najaar of dat wel degelijk gebeurt.

Vooraf in de tweede jaarhelft heeft de Mestbank heel wat derogatiebedrijven gecontroleerd. Daarbij controleerde ze alle aspecten die met derogatie te maken hebben. Daarover staat niets in het rapport omdat de actie nog gaande was bij de opstelling van het opvolgingsrapport. Uiteraard zal de Mestbank daar wel heel wat aandacht aan besteden in de rapportering aan de Europese Commissie maar ook in het volgende voortgangsrapport.

De Mestbank legde in de periode van 1 januari 2007 tot 30 juni 2008 20,8 miljoen euro boetes en heffingen op. Daar zitten ook nog een aantal superheffingen uit het vorige Mestdecreet in. Die zijn wel afgeschaft maar worden nog een aantal jaren opgelegd gezien het na-ijleffect van het vorige Mestdecreet. Ongeveer de helft van de boetes en heffingen is geïnd, de rest staat nog open.

Het openstaande bedrag uit heffingen en boetes bedroeg op 30 juni 2008 25.353.286 euro. Daarvan is 15.738.454 euro of 62 percent gerechtvaardigd omdat er bijvoorbeeld bezwaar tegen aangetekend is. In andere gevallen gaat het om superheffingen voor mestverwerking die nog in een uitstel- of afstelregeling zitten. De Mestbank tracht zo veel mogelijk te innen.

II. BESPREKING

1. Vragen en opmerkingen van de leden

Mevrouw *Tinne Rombouts* stelt de voorlichtingsvergaderingen van de Mestbank op prijs. Het succes ervan bewijst de behoefte aan informatie, maar ook de wil om de regels te respecteren. Het voortgangsrapport is een lijvig document. Het bevat bijvoorbeeld alle besluiten, alle decreten en alle aanpassingen. Het lid vraagt zich af of een meer compacte versie niet efficiënter en minder tijdrovend zou zijn.

Het verheugt het lid dat de beleidskeuze om landbouwers vertrouwen te geven en samen te proberen de normen te bereiken, vruchten begint af te werpen. Ze acht dat de enige duurzame weg om de gestelde doelen te halen.

De voorlichtingsvergaderingen vond mevrouw Rombouts positief en leerzaam. Het voortgangsrap-

port stelt ook dat heel wat fouten gebeurd zijn uit onwetendheid en niet moedwillig. In die optiek vindt ze de Bedrijfsadvies en Sensibiliseringscel (BAS-cel) ontzettend belangrijk en verwacht ze ook dat bepaalde feiten op een billijke manier kunnen worden opgelost. Is daarvoor ruimte?

Mevrouw Rombouts is positief gestemd over de vooruitgang in de resultaten. Het mestbeleid heeft zich tot doel gesteld een betere waterkwaliteit te bekomen, oppert ze. Dat blijkt ook te gebeuren. De overschrijdingen liggen volgens het voortgangsrapport op 37 percent en zijn gedaald. Er wordt verwacht dat de verbeteringen in kleine waterlopen zich zouden doorzetten in de grote.

De nitraatresidumetingen geven de kwaliteit weer in de waterlopen. Ook daarin is een verbetering merkbaar, weet het lid. De nitraatresidumetingen lager dan 90 kilogram zijn in de loop van 2007 van 55 naar 74 percent gestegen. De voorlopige resultaten van de controlemetingen voor het najaar van 2008 geven aan dat de verbeteringen voor de meeste gewassen worden doorgezet. Waarom kan op basis van de voorlopige resultaten nog geen beeld worden geschetst? Wat mist men nog?

Er zijn wel zeer grote verschillen vastgesteld op de cijfers met betrekking tot de stalen en dus in de wetenschap die ter zake is opgebouwd. De Mestbank heeft de metingen over drie jaar verdeeld. Had men die grote verschillen in nitraatresidustalen al opgemerkt? Mevrouw Rombouts meent dat er ook verschillen moeten hebben gezeten in de tegenstalen en wil weten of en hoe daarvoor oplossingen zijn ontwikkeld.

Een ander positief resultaat is volgens het lid de mestbalans, die in evenwicht is. De mestproductie is gedaald tot 107 miljoen kilogram stikstof en 48 miljoen kilogram fosfaat in 2007. Er is nog een klein overschot voor fosfaat, stelt mevrouw Rombouts. Dat wijst er volgens haar ook op dat landbouwers betrouwbare partners zijn voor investeringen. Ze hebben volop geïnvesteerd in mestverwerkinginstallaties en in 2007 16 miljoen ton stikstof verwerkt of geëxporteerd. De kaap van 13 miljoen kilogram stikstof is bereikt qua verwerking. Om die inspanningen te belonen, is een voorstel gelanceerd waarbij uitbreiding zou worden toegestaan op voorwaarde van bewezen mestverwerking. Vanaf januari 2008 zijn intussen heel wat dossiers voor uitbreiding ingediend, stelt het lid. Hoeveel aanvraagdossiers zijn er ingediend en hoeveel al verwerkt, wil ze weten. Hoeveel landbouwers hebben al de nutriëntenemissierechten voor uitbrei-

dingsmestverwerking gekregen? Mevrouw Rombouts werd gecontacteerd door een aantal landbouwers die een brief hadden ontvangen van de Mestbank om te melden dat hun dossier vanaf 15 april zou worden behandeld. Dat verbaasde hen omdat de aanvragen al een jaar eerder waren ingediend. Ze meent dat er in het Mestdecreet een behandelingstermijn van drie maanden is vermeld, aangezien de uitbreiding door de landbouwer ook binnen drie jaar gerealiseerd moet worden. Als de behandeling van de dossiers zo veel tijd in beslag neemt, vreest mevrouw Rombouts dat de landbouwers nog slechts over een kortere periode zullen beschikken voor uitvoering. Wat zijn de problemen met de bewuste dossiers, vraagt ze.

Ook de ammoniakreductie is een belangrijk positief resultaat volgens mevrouw Rombouts. Er wordt al jaren op ingezet en de landbouw heeft als enige sector ook resultaten geboekt ter zake, stelt ze. Emissiearme stallen en emissiearme bemesting hebben vruchten afgeworpen. De Europese doelstelling van 45 kiloton ammoniakemissie in 2010 komt volgens het voortgangsrapport niet in het gedrang.

Het voortgangsrapport spreekt van extra mestverwerking, en de positieve houding van de regering in dat verband blijken te werken. Mevrouw Rombouts verwijst naar haar vragen van een jaar eerder over de mestverwerkingcertificaten en het tijdig afleveren ervan. Landbouwers moeten zelf aantonen dat ze voldoende mest hebben verwerkt. Het voortgangsrapport vermeldt zelf de sancties voor het niet voldoen aan de mestverwerkingplicht van een bepaald kalenderjaar, namelijk een geldboete van 2 euro per kilogram stikstof die te weinig is verwerkt. Bij de volgende overtreding binnen vijf kalenderjaren wordt dit opgetrokken naar 4 euro per kilogram. Het lijkt het lid dus cruciaal dat er een efficiënte methode is voor landbouwers om de hoeveelheid effectief verwerkte mest aan te tonen. Voor 2007 vraagt mevrouw Rombouts zich af of de Mestbank kan aantonen hoeveel mest elke landbouwer in dat jaar had moeten verwerken. Weten landbouwers hoeveel verwerking van hen verwacht wordt? Mevrouw Rombouts vernam dat dit niet zo zou zijn en wil weten hoe dat komt.

Het lid verwijst nog naar het verzameldecreet dat door het parlement recent is goedgekeurd. Daarin waren technische wijzigingen opgenomen om hangende dossiers betreffende toekenning van NER op te lossen. Het is in februari 2009 in het Belgisch Staatsblad verschenen, meent mevrouw Rombouts. Zijn de NER intussen toegekend aan alle bedrijven

en is er nog een kans om bezwaarprocedures in te dienen? Zijn er nog bedrijven die geen NER krijgen en wat is daarvan dan de oorzaak?

Het voortgangsrapport biedt niet echt duidelijkheid over de overnamedossiers. Het lid wil graag een stand van zaken, vooral voor 2007. Er zouden 3524 dossiers ingediend zijn en 2986 behandeld. Wat is afgerond en wat niet? Wat is de stand voor 2008? Jonge overnemers voor bedrijven krijgen te maken met zware investeringen en mevrouw Rombouts vindt dat het een taak van de overheid is zo zorgvuldig en correct mogelijk overnamedossiers te behandelen. Dat biedt startende landbouwers rechtszekerheid.

In 2008 gebeurden heel wat controles op het gebied van derogatie. Gelet op het nieuwe bemestingsseizoen, wil het lid weten of alle landbouwers met betrekking tot de controles een verslag hebben ontvangen of richtlijnen zodat ze weten wat er fout ging en wat ze anders moeten doen. Er zijn immers ook processen-verbaal (pv's) opgemaakt, stelt ze.

Mevrouw Rombouts las ook dat er na correctie 930 audits moeten gebeuren. Op 5 november 2008 waren er 340 afgehandeld. Hoeveel zijn er intussen uitgevoerd? De resultaten daarvan moeten een leerproces op gang brengen. Als ze niet allemaal zijn gebeurd, wil ze weten waarom en of de landbouwers die wel een audit verwachten ter zake op de hoogte zijn gebracht. Het doel van de audits bestaat erin Mestbank en landbouwers samen te brengen in het zoeken naar oplossingen. Het lid vraagt zich af of vanuit de landbouwsector systematisch knelpunten worden gemeld en of het beleid ook geregeld beleidsvoorstellen put uit de audits.

Mevrouw *Vera Dua* gaat er voor de evolutie van de veestapel van uit dat het in de uiteenzetting ging over de reële bezetting, waar er sprake is van een lichte toename. Ze vraagt meer uitleg bij de vergunning, omdat de provinciale overheden op zeker ogenblik aan de alarmbel hebben getrokken over het aantal vergunningen voor dieren. Er wordt voorzien in een soort van theoretisch tussenschot om de Mestbank die bezig is met de dieren en de vergunningverlenende instanties, maar het lid stelt dat het in de praktijk wel gaat over twee zaken die uit elkaar volgen, namelijk vergunningen die tot invulling met dieren kunnen leiden. Ze zou graag zien dat de Mestbank zich daarmee concreet bezighoudt, maar vreest dat de pogingen om

de vergunningeninventaris aan de mestbankinventaris te koppelen in de lade zijn gestoken.

Mestverwerking zit in de lift, stelt het lid vast, maar er heerst veel ongerustheid in buurten die dat niet zien zitten. Er wordt, naar mevrouw Dua hoopt, wel rekening gehouden met de mogelijke hinder voor de omgeving bij evaluaties. Is er zicht op het aantal geweigerde vergunningen? Wat is de gemiddelde kostprijs van mestverwerking en dus de impact op het inkomen en opbrengsten van bedrijven?

Optimisme siert, oppert mevrouw Dua, en de resultaten op het gebied van oppervlaktewater voor 2007-2008 zijn verbeterd. Ze zitten bijna op het niveau van 2002-2003. Er is haar destijds altijd gezegd dat die cijfers echter niet konden gelden als richtinggevend, omdat ze aan de weersomstandigheden te wijten zouden zijn. Is er een structurele verbetering of niet, vraagt ze zich af?

Qua nitraatresidu is er een merkbare verbetering na de slechte resultaten van 2004-2005-2006. Wat mevrouw Dua interesseert, is hoe het precies zit met de natte en droge analysemethode. Hoeveel echte actoren zijn er actief op het gebied van de bepaling van het nitraatresidu? Kan men klaarheid scheppen over de Duitse firma die de natte methode hanteert? Het lid wil vooral elke twijfel over de methode wegnemen, die systematisch betere resultaten geeft dan de droge methode. Ze heeft echter vernomen dat de natte methode niet betrouwbaar is. Als de methode wordt toegelaten, moeten volgens haar echter de normen voor nitraatresidu allicht worden aangepast. Ze wil graag duidelijkheid over de analysemethodes en vooral ook over de wetenschappelijkheid ervan. De methode van de bodemkundige dienst, de droge methode, zou ter discussie staan en ze verwacht op dat gebied ook cijfers die aangeven welk aandeel de Duitse firma en die dienst elk hebben.

De heer *Bart Martens* vraagt hoe de uitbreiding mits bewezen mestverwerking in de praktijk wordt opgevolgd. Moet bij indiening van een vergunningsaanvraag op papier worden aangetoond dat er voor de volledige uitbreiding 25 percent extra zal worden verwerkt? Hoe controleert men de cijfers? Er blijkt een grote discrepantie tussen de vergunde mestverwerking en de operationele, stelt het lid, want er is slechts 25 percent aan verwerkingsinstallaties vergund. Wat als blijkt dat de extra mestverwerking niet gerealiseerd wordt? Wordt de vergunning dan ingetrokken? Hij

meent dat die bepaling niet leidt tot een gigantische stijging van de veestapel.

Het lid wil weten in welke mate er al wetenschappelijk onderzoek is uitgevoerd naar het deelspecifieke en bodemspecifieke karakter van de nitraatresiduenormen. Het Mestdecreet bepaalt dat de 90 kilogram mineraal stikstofresidu per hectare aan het einde van het groeiseizoen op basis van wetenschappelijk onderzoek zou worden gedifferentieerd in functie van de deeltculturen en bodemtexturen. In hoeverre correspondeert dat cijfer met het halen van de 50 milligram nitraat per liter in grondwater? Heeft het onderzoek al resultaten opgeleverd en in welke zin? Verplichten die tot aanscherpen van de nitraatresiduenorm voor bepaalde gewassen of bodemculturen?

Voorts vraagt de heer Martens naar de gevolgen van de algemene amnestie die de spons haalt over de boetes die de voorgaande jaren zijn opgelegd voor het overschrijden van de nitraatresiduenorm. De minister lijkt naast de overschrijdingen die zich in de grijze zone bevinden ook de gigantische en bevestigde overschrijdingen kwijt te schelden. Wat is de houding van de Europese Commissie dienaangaande? Het lid meent dat de nitraatresidumetingen gekoppeld waren aan het toestaan van derogatie en versoepeling van de bemestingsnormen. Wat is het effect in die zin en op het vlak van de derde inkomsten?

Wat is de stand van zaken in het wetenschappelijk onderzoek over de fosfaattrisicogebieden en de uitscheidingscijfers? De decreetgever wenste ter zake bijkomend onderzoek.

De heer Karlos Callens vraagt of de al verrichte bedrijfsbezoeken en audits tot gevolg hebben gehad dat de 700 bezochte of geauditeerde bedrijven uit hun fouten hebben geleerd en sindsdien zuiver op de graat zijn gebleven.

Er zijn een aantal onderzoeken uitgevoerd met betrekking tot de mestafzetdocumenten, de perceelsbemesting, de voorjaarscontrole bij derogatie enzovoort. Het lid wil weten of er een verband blijkt tussen de resultaten daarvan en van de grondonderzoeken en -stalen die zijn onderzocht. Hij stelt dat het belangrijk is dat te weten omdat de term onwetendheid wordt gehanteerd en dat misschien aanwijzingen kan geven voor vereenvoudiging van het decreet.

Als voorzitter vermeldt de heer Callens dat voor een aantal vragen het antwoord eigenlijk van de minister moet komen. Hij stelt voor dat via andere weg te regelen.

2. Antwoord van de vertegenwoordigers van de Mestbank

De heer *Dirk Struyf* legt uit dat het maken van het rapport precies tijdswinst oplevert doordat heel wat vragen tegelijk, integraal en gedetailleerd beantwoord worden. Andere organisaties hanteren het als basis voor de voorlichting die ze zelf verstrekken, oppert hij. Er zouden volgens de spreker zelfs nog bepaalde elementen aan kunnen worden toegevoegd om de bruikbaarheid nog te verhogen. Het is in elk geval niet te lijvig of verloren tijd, stelt hij.

In verband met de BAS-cel en mogelijke fouten uit onwetendheid, verklaart de spreker dat er billijke oplossingen mogelijk zijn. Er worden onregelmatigheden vastgesteld, maar dat leidt niet altijd meteen tot een boete. Heel wat zaken zijn volgens de heer Struyf al gedepenaliseerd en er wordt gewerkt met administratieve boetes. Er wordt ook een onderscheid gemaakt naargelang de ernst van de fout. Dat bepaalt of er een raadgeving of aanbeveling wordt gegeven. Bij elke beoordeling en elk dossier worden marges ingebouwd op het gebied van beboeting, verzekert de spreker. Bij onbalans wordt bijvoorbeeld niet meteen een boete opgelegd vanaf de eerste kilogram overtreding. Er is een marge van overtreding waarin een waarschuwing wordt gegeven.

De heer *Koen Desimpelaere* beaamt dat de minister een aantal zaken moet beantwoorden in verband met het nitraatresidu. De resultaten voor de campagne 2008 worden in april 2009 gebundeld in een nieuw lijvig rapport dat wordt gepubliceerd op de website van de Mestbank. Nog niet alle resultaten zijn binnen, stelt de spreker, wat onder meer op de opvolgstalen slaat. Alles wordt weer in kaart gebracht na grondige analyse.

De heer *Dirk Struyf* beantwoordt de vragen over dossierbehandeling. Over hoeveel mest de landbouwers in 2007 moesten verwerken is nog niet gecommuniceerd, stelt hij. De Mestbank onderschrijft de vraag om informatie zo snel mogelijk door te spelen. Probleem is dat pas half februari 2009 de ontbrekende data inzake perceelsinformatie zijn binnengekomen vanuit het Agentschap voor Landbouw en Visserij. Er wordt aan gewerkt. Zodra berekend is hoeveel mest op de eigen percelen kan en hoeveel overschot er is, kan de mestverwerking worden berekend, verklaart de heer Struyf. In het kader van de mestverwerkingplicht moeten correcte berekeningen worden gemaakt. Er zijn een aantal hulpmiddelen ter beschikking gesteld, waaronder een excel-rekenblad onder de naam *Bassistent*, waarmee de landbouwer

met alle beschikbare elementen van zijn eigen bedrijf zelf de berekening kan maken. Nog voor de zomer zou de mestverwerkingplicht bekendgemaakt worden, besluit de spreker.

Met de uitreiking van de mestverwerkingcertificaten is gestart in november 2008. De certificaten omvatten de verwerking van 2007. Op 19 december 2008 zijn de laatste uitgereikt, stelt de heer Struyf. Nadien zijn er nog een aantal correcties op gebeurd. De spreker legt uit dat dit zo laat is gebeurd omdat de procedure die dat regelt, pas in oktober 2008 door de Vlaamse Regering is goedgekeurd. Er is zelfs niet gewacht op de publicatie en inwerkingtreding om met de uitreiking te beginnen. Op de dag van publicatie in het Belgisch Staatsblad waren de certificaten van 2007 aan iedereen uitgereikt. Sneller kon niet. Het is de bedoeling de achterstand stelselmatig in te lopen tot men op schema zit zoals voorzien in de regelgeving.

De behandelingstermijn van de dossiers 'uitbreiding na bewezen mestverwerking' is opgenomen in de wetgeving, bevestigt de heer Struyf. In principe wordt met de behandeling pas gestart na 1 juli van een aangegeven jaar. Om een dossier NER te kunnen behandelen en goedkeuren moet de persoon in kwestie over voldoende mestverwerkingcertificaten (MVC's) beschikken. Omdat door het ontbreken van de regelgeving de MVC's nog niet uitgereikt waren, kon men de dossiers ook niet behandelen of moest men ze bij behandeling de facto afkeuren. In februari zijn de respectieve betrokkenen in de 635 dossiers van 2008 aangeschreven met de melding van ontvangst van hun dossier en de vraag om, indien nodig, onvolledige gegevens nog aan te vullen. Daarin werd tevens vermeld dat er tot half april 2009 tijd zou zijn om de nodige certificaten te verwerven. Daarna worden de dossiers behandeld en beslist. Er is tijd nodig om de certificaten bij de juiste partij te laten terechtkomen, stelt de heer Struyf. De certificaten worden immers uitgereikt aan degenen die exporteren of de mest verwerken, en dus niet noodzakelijk aan degene die uitbreidt.

Om de mestverwerkingplicht te bewijzen, kan men ook gebruikmaken van de certificaten van 2008, meldt de heer Struyf nog. Zo is er tijd tot eind september 2009 om aan te tonen dat aan de plicht is voldaan.

De aanpassing van het Mestdecreet is goedgekeurd en tien dagen na publicatie in het Belgisch Staatsblad op 4 februari 2009 in werking getreden, bevestigt de

heer Struyf. Waar mogelijk zijn dossiers afgehandeld en er zijn al ongeveer in 200 gevallen NER toegekend. Nog niet alles is toegekend omdat er nog elementen ontbreken om dat te kunnen doen. In het kader van het Mestdecreet is een oplossing aangereikt. Een landbouwer die in 2005 of 2006 een overname had gedaan, maar niet de milieuvergunning, zou volgens het Mestdecreet ook de nutriëntenhalte op zijn naam kunnen krijgen en nadien ook de NER als hij de milieuvergunning alsnog overneemt. Die stappen moet de landbouwer echter zelf zetten en dat is nog niet in alle gevallen gebeurd, legt de spreker uit. Het wettelijk kader is er.

De heer Struyf licht toe dat men al heel wat verder staat dan in het voortgangsrapport is opgenomen. Er zijn voor overnames 2007 zowat 93 percent van de dossiers afgewerkt en nog 250 zijn hangende, omdat er nog een voorafgaand dossier loopt, bijvoorbeeld een aanvraag van overname van iemand die nog geen NER heeft gekregen. Soms gaat het om een bezwaar of beroep dat nog bij de minister voorligt. Wat kan afgewerkt worden, wordt ook afgewerkt, stelt hij. Er is ook een serieuze inhaalbeweging gebeurd voor de dossiers 2008. Van de 1600 dossiers is ongeveer 60 percent afgehandeld en het is de bedoeling dat versneld voort te zetten.

De heer *Koen Desimpelaere* verklaart met betrekking tot de opvolging dat elk landbouwbedrijf dat in het kader van derogatie gecontroleerd is, ook een verslag van die inspectie heeft gekregen. Elk landbouwbedrijf heeft daarenboven eind 2008 een overzicht ontvangen van zijn bemestingsnormen per perceel in gebruik in 2008, waaruit duidelijk wordt welke gevolgen aan de derogatie worden gegeven en voor welk perceel ze is toegekend en voor welk niet. Een derde fase van de opvolging inzake derogatie zal erin bestaan dat elk landbouwbedrijf individueel wordt aangeschreven met de redenen voor weigering van percelen, waarop dan een bezwaar kan worden ingediend. Dat zou moeten gebeuren eind april, begin mei.

In het rapport staat dat er 340 audits zijn uitgevoerd, maar dat cijfer is intussen opgelopen tot 499, stelt de heer Desimpelaere. In 2008 was er niet voldoende mankracht om elk bedrijf aan een audit te onderwerpen. Daarom is dat gebeurd in overleg met de landbouworganisaties. Men is begonnen met de mensen met het hoogste residu en dan is men stilaan gezakt naar het laagste niveau tot men in 2008 uiteindelijk op een nitraatresidu van 125 kilogram per hectare kwam. Al die mensen zijn bereikt en de anderen zijn aangeschreven met de melding dat ze niet meer aan de beurt zouden komen. Er is afgesproken met

de landbouworganisaties dat bedrijven die nog geen audit hebben gehad en opnieuw een audit moeten krijgen, in 2009 prioritair behandeld worden. De werkwijze is voor het overige dezelfde, van hoog naar laag. Wie al een audit heeft gehad, krijgt de tijd om de aanbevelingen naar aanleiding daarvan toe te passen en zal pas eind van het jaar allicht opnieuw aan een audit onderworpen worden.

Het belangrijkste dat men leert uit de audits, is dat door de aanpak van de audits bedrijven open zijn over de manier waarop ze werken. Er blijken heel wat knelpunten rechtstreeks gekoppeld aan bemesting, deels door onwetendheid en onoordeelkundig bemesten, maar ook door het feit dat sommigen niet goed weten hoe ze de perceelsaanpak moeten hanteren.

De heer *Dirk Struyf* bevestigt dat het beleid ervoor heeft gekozen om de evolutie van de veestapel los te koppelen van de milieuvergunningen. Het is ook niet evident om bezetting aan vergunningen te koppelen want zij kunnen zowel regularisatie als uitbreiding betreffen. Hoewel zij in principe nog steeds elke milieuvergunningbeslissing ontvangt, is de Mestbank op dit moment niet in staat beide te vergelijken. Vanwege de genoemde diversiteit van de vergunningen is het immers een heel intensief werk en er zijn nu andere prioriteiten.

Het klopt dat een aantal van de vergunde mestverwerkinginstallaties nog niet gerealiseerd is. Het kan gaan om een bouwvergunning die nog niet in orde is, maar er zijn vele andere mogelijke redenen. De cijfers komen uit de jaarlijkse enquête van het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking. De volledige lijst van milieuvergunningen is als bijlage aan het Voortgangsrapport toegevoegd. Het aantal vergunningen dat definitief geweigerd wordt, is zeer beperkt. Sommige aanvragen worden wel pas in beroep goedgekeurd.

Hoeveel de gemiddelde kostprijs van mestverwerking bedraagt, is niet zo eenvoudig te beantwoorden. Heel veel hangt immers af van hoever zij gaat: doet men slechts een gedeeltelijke verwerking of verwerkt men tot afgewerkte producten? De heer *Struyf* waagt zich toch aan een schatting: tussen 15 en 25 euro. Over de impact op de opbrengst durft hij zich niet uit te spreken. Wanneer de varkensprijzen goed zijn, is de draagkracht groter dan wanneer zij slecht zijn. Gezien de verslechtering van het arbeidsinkomen van de landbouwers zal de impact op de rentabiliteit vandaag veel groter zijn dan 1,5 of 2 jaar geleden.

De heer *Koen Desimpelaere* bevestigt dat de resultaten in 2002 betreffende de oppervlaktewaterkwaliteit inderdaad heel goed waren. Het weer – meer bepaald regenval – speelt daar een belangrijke rol in, erkent de spreker. De VMM houdt daar rekening mee en werkt met modellen die tonen welke verbeteringen structureel zijn. Het SENTWA-model (System for the Evaluation of the Nutrient Transport to surface Water) staat beschreven op pagina 98-99 van het rapport. Men kijkt naar de milieukundige evolutie van de nitraat- en stikstofvrachten naar de grote waterlopen en de Noordzee, rekening houdend met de neerslag, maar kan ook simuleren hoe zij evolueert bij constante klimaatomstandigheden. In de grafiek op pagina 99 wordt het beleidseffect weergegeven door een groene lijn. Zij toont de traag verminderende stikstofvrachten bij gelijkblijvende weersomstandigheden.

De heer *Dirk Struyf* antwoordt aan mevrouw *Dua* dat de Mestbank in 2008 een vergelijkende wetenschappelijke studie over methodes voor staalneming en analyse bestelde bij de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO). De spreker gaat ervan uit dat de minister in haar beslissing rekening zal houden met de resultaten. Mevrouw *Vera Dua* vraagt daarop of de discussie plaatsvindt tussen een natte en een droge methode. Een Duits bedrijf zou in Vlaanderen de natte methode toepassen bij de analyses die het uitvoert voor landbouwers.

De heer *Koen Desimpelaere* antwoordt dat de erkende bodemanalyselaboratoria op de website van de Mestbank staan. Het zijn er een twintigtal. Veel van die labo's zijn Vlaams, maar er zijn ook Nederlandse en Duitse bij. Mevrouw *Vera Dua* heeft gehoord dat er slechts twee grote zouden zijn. De heer *Koen Desimpelaere* legt uit dat in het kader van de nitraat-residubepaling in opdracht van de Mestbank zes of zeven spelers actief zijn. Dezelfde zijn ook actief in de opvolging van de beheersovereenkomsten Water, maar ook enkele kleinere, zodat het totaal een tiental is. Mevrouw *Vera Dua* wil daarop weten hoeveel daarvan de natte methode gebruiken. Volgens de heer *Koen Desimpelaere* maakt dat deel uit van het antwoord van de minister.

De heer *Dirk Struyf* legt uit dat de manier waarop moet omgegaan worden met de controle bij uitbreiding na bewezen mestverwerking, volledig in de wetgeving geregeld is. Als na drie jaar blijkt dat de mestverwerking niet wordt gerealiseerd, worden de nutriëntenemissierechten opnieuw ingetrokken.

De heer *Koen Desimpelaere* antwoordt verder dat in het voortgangsrapport kort bericht wordt over de stand van zaken in de lopende onderzoeken. Elke studie waartoe de Mestbank de opdracht geeft, wordt gepubliceerd op de website. Er wordt ook altijd een persbericht verspreid. Het onderzoek naar de differentiëring van de nitraatresidunormen en de bepaling van de procesfactor voor grondwater is thans, na een hele aanbestedingsprocedure, in uitvoering en zal klaar zijn in het begin van 2011. Na één jaar zal al wel een deelrapport klaarliggen.

De studie over fosfaatverzadiging is inmiddels afgelopen en staat op de website. In het eerste deel werd een nieuwe afbakening uitgevoerd op basis van de nieuwe kengetallen in het Mestdecreet, meer bepaald 35 percent fosfaatverzadiging in de plaats van de huidige 40 percent fosfaatverzadiging. Bleek dat de gebieden niet noemenswaardig vergroten, omdat verfijnde statistische technieken werden toegepast om te achterhalen welke percelen in Vlaanderen fosfaatverzaadigd zijn aan 35 percent. Het tweede deel betrof een onderzoek naar het protocol waarop de fosfaatverzadiging is gebaseerd. Dat bleek in orde te zijn, maar de studie toonde wel aan dat ook andere processen in de bodem fosfaatuitspoeling veroorzaken, zoals erosie of migratie naar het water via kleine bodempartikeltjes. De website bevat zowel de technische uitleg als een synthese, deelt de heer *Desimpelaere* mee.

Over mestuitscheiding is voldoende geweten en dus niet veel onderzoek meer nodig. Specifiek voor pluimvee is een onderzoek gebeurd met het oog op mestbalansen, uitscheidingscijfers enzovoort. De resultaten, die eveneens op de website staan, hebben geleid tot beleidsaanbevelingen, die te gepasten tijde zullen bekeken worden als zich wijzigingen in de regelgeving aandienen.

Betreffende ammoniakemissie is een deel van de onderzoeken al afgerond, namelijk over de emissies bij mestverwerkinginstallaties. Zij blijken heel beperkt te zijn (rond 1 percent), maar omdat er ook nog processen voor en na de verwerking plaatsvinden, wordt toch 5 percent in rekening gebracht. Er is ook een studie geweest met het oog op de aanpassing van het emissiemodel aan reële situaties.

Andere, geplande studies betreffen de verdere invulling van het kunstmestgebruik, de types van kunstmest, de wijze van aanwending en hoeveel mensen daarvan gebruik maken. Zij gaan nog dit jaar of volgend jaar van start. De grote lijnen vindt men vanaf pagina 147 in het rapport.

Wat de bedrijfsbezoeken betreft, moet men een onderscheid maken tussen begeleiding en audit. In het eerste geval gaat de Mestbank in op een specifieke vraag van de landbouwer en gaat zij niet per se op zoek naar mogelijke overtredingen. In het tweede geval kan men wel overtredingen vaststellen. De heer *Desimpelaere* wijst erop dat de Mestbank ook dan altijd de intentie heeft een oplossing te vinden. Daartoe wordt de landbouwer geïnformeerd over de manier waarop hij de fout die is vastgesteld, kan remediëren. Het blijft uiteraard mogelijk dat de Mestbank in een later stadium, bij een nieuwe vaststelling van dezelfde fouten, dit anders zal bekijken.

Betreffende de relatie tussen bedrijven waar fouten worden vastgesteld, en de staalnemingen van nitraatresidu's, kijkt de Mestbank bij de selectie van bedrijven eerst wat het wetgevende kader voorschrijft. Dat zegt onder meer dat de Mestbank in risicogebieden elk bedrijf moet bemonsteren en verder 25 percent van de Vlaamse bedrijven met derogatie. Voor de rest heeft de Mestbank ruimte om haar stalen te kiezen. Als zij tijdens haar werk zaken vaststelt die niet correct lijken te zijn, worden ook die percelen opgenomen in de nitraatresiduanalyse. Maar gericht de relatie te leggen tussen bemesting en residu's is moeilijk omdat de Mestbank niet de precieze gegevens op perceelsniveau heeft.

Net als iedereen is de Mestbank voorstander van een vereenvoudiging van de wetgeving waar dat mogelijk is. De heer *Dirk Struyf* vult aan dat de Mestbank op het terrein nog een groot gebrek aan kennis over de mestsamenstelling vaststelt. Men weet wel hoeveel ton mest men gebruikt, maar kent niet altijd de bemestende waarde in stikstof en fosfaten. Dat landbouwers op een andere manier moeten gaan rekenen, blijft een aandachtspunt. Tijdens bedrijfsbezoeken adviseert de Mestbank hen daarover een administratie bij te houden. Men ziet op tegen bemestingplannen en registers, ook al zijn dat hulpmiddelen om de kennis te vergroten over het mestgebruik.

3. Debat

Mevrouw *Tinne Rombouts* zegt de moed te verliezen door sommige van de antwoorden van de Mestbank. Zij levert goed werk op heel wat punten, maar een aantal dossiers blijft te lang liggen, hoewel de rechtszekerheid en de financiën van de betrokken landbouwers ervan afhangen. Zeker in deze tijden van economische crisis wil men zo snel mogelijk een ant-

woord. Of een bedrijf mag uitbreiden of niet, maakt economisch immers een ongelooflijk verschil. Het lid begrijpt niet waarom men de dossiers inzake uitbreiding mits mestverwerking pas vanaf april behandelt als de mestverwerkingcertificaten al in november, december uitgereikt zijn. Sommige aanvragen zijn al in januari 2008 ingediend. Mevrouw Rombouts pleit voor een betere afstemming met het oog op sneller resultaat, ook al erkent zij dat misschien niet alle 635 dossiers even dringend zijn. Maar een aantal is dat zeker wel.

De heer *Dirk Struyf* antwoordt dat voor dossiers ‘na bewezen mestverwerking’ twee elementen nodig zijn. De landbouwer moet ten eerste over MVC's beschikken. Ten tweede moet de Mestbank de plicht berekenen, maar daarvoor moet zij over alle gegevens beschikken. Mevrouw *Tinne Rombouts* heeft vernomen dat de Mestbank voor 2007 niet officieel durfde te zeggen aan landbouwers wat hun mestverwerkingplicht was. Men gaf hen een tabel om het zelf uit te rekenen. Maar waarom kan de Mestbank de berekening dan niet bevestigen of haar zelf uitvoeren? Bovendien bleken de ontbrekende gegevens van de administratie Landbouw en Visserij (ALV) te moeten komen, dus opnieuw de overheid. Moeten alle landbouwers wachten omdat enkele gegevens nog niet aanwezig zijn, vraagt het lid. Waarom verleent men geen mestverwerkingcertificaat en zekerheid aan diegenen die wel al volledig zijn, zodat ze kunnen uitbreiden mits mestverwerking?

De heer *Dirk Struyf* repliceert dat het proces om op de perceelsgegevens van ALV bemestingsnormen te plakken, heel complex is. De spreker verwijst naar de kwetsbare gebieden en ontheffingen. Dat hele proces moet doorlopen worden om te weten op welke landbouwer de gewijzigde gegevens betrekking hebben. Mevrouw *Tinne Rombouts* leidt daaruit af dat de landbouwer het zelf ook niet kan. De heer *Dirk Struyf* spreekt dat tegen: de landbouwer weet het vandaag beter. Waarom vertrouwt men zijn berekening van de mestverwerkingplicht dan niet, vraagt mevrouw *Tinne Rombouts*. Waarom weigert de overheid de laatste stap te zetten en hem gelijk te geven? De heer *Dirk Struyf* argumenteert dat er een groot verschil is tussen een individuele berekening en het doorlopen van een heel proces. Mevrouw *Tinne Rombouts* herhaalt haar vraag waarom alle dossiers op elkaar moeten wachten en dus niet alleen die met ontbrekende gegevens. De heer *Dirk Struyf* wijst erop dat men hoe dan ook start over een viertal weken en dat de Mestbank dan zal proberen om alles zo vlug

mogelijk rond te krijgen. Mevrouw *Tinne Rombouts* repliceert dat zij het had over de voorbije wachttijd van verschillende maanden, die voor bepaalde bedrijven is opgelopen tot een half jaar.

Volgens de heer *Dirk Struyf* is het probleem eenmalig: het gaat om de opstartfase van de mestregelgeving en haar uitvoeringsbesluiten, en die vraagt tijd. De spreker verwacht een toenemende versnelling. De eerste uitwisseling van percelen in 2007 verliep nog heel ambachtelijk. In 2008 werden heel wat inspanningen voor de automatisering geleverd. Men mag er niet van uitgaan dat de huidige toestand blijft duren. Dat is zeker niet het geval.

Mevrouw *Tinne Rombouts* gaat vervolgens in op het probleem van de nutriëntenemissierechten. Na het verzameldecreet heeft een 200-tal bedrijven ze gekregen, maar er zijn nog altijd bedrijven die erop wachten. Volgens de Mestbank is dat meestal omdat de landbouwer de eerste stap nog niet gezet heeft. Waarom heeft de Mestbank tijdens de lange voorbereidingstijd van het verzameldecreet, waaraan zij heeft meegewerkt, geen actie ondernomen ten aanzien van die landbouwers? Zij herinnert aan haar pleidooi dat de Mestbank ervoor zou zorgen dat ze de brieven klaar had zitten in een enveloppe zodat ze tien dagen na de verschijning in het Staatsblad konden vertrekken. Het lid informeert hoeveel bedrijven nog geen nutriëntenemissierechten hebben en welke acties zijn ondernomen.

Wat de overnamedossiers betreft, is mevrouw Rombouts blij dat men voor 2007 aan 93 percent zit. Anderzijds zijn nog 250 dossiers niet in orde en dat is ook een hoog getal. Voor 2008 is 60 percent bereikt, wat betekent dat ook voor dat jaar nog een 600-tal dossiers niet rond is. De duurtijd van een jaar voor een overnamedossier is zorgwekkend ten aanzien van de rechtszekerheid van de overnemers. Komt dat doordat er een achterstand is of omdat er een inloopparcours moet gevolgd worden? Wordt een en ander snel ingehaald? Of zijn er structurele verklaringen voor de wachttijd?

Audits zijn volgens het decreet erg belangrijk, maar nog maar de helft is uitgevoerd. Het lid is alvast blij dat degenen die er geen krijgen, op de hoogte gebracht zijn. Het lid informeert of de Mestbank geen planning heeft opgesteld voor de uitvoering van die decretale opdracht, zodat men kon bijsturen van zodra een achterstand bleek. Zij wijst erop dat

de bedrijven die volgend jaar prioritair aan de beurt komen, inmiddels wel een jaar leerproces gemist hebben. Dat is een gemiste kans. Waarom is er geen bijsturing gebeurd om alle audits te kunnen uitvoeren? Had men bijvoorbeeld niet audits kunnen laten uitvoeren door één persoon in de plaats van twee?

Mevrouw Rombouts wil ook weten of de audits beleidsvoorstellen hebben opgeleverd. Op welke punten blijken de landbouwers meer informatie en begeleiding nodig te hebben? Zij geeft het voorbeeld van de melkveehouderij, waarin de mestproductie forfaitair berekend wordt, maar de afzet, ingeval met een erkende mestvoerder wordt gewerkt, wordt berekend met analyses. Dat zorgt vaak voor een probleem, want het decreet voorziet niet in de mogelijkheid van een afzet op basis van forfaits. Hoe gaat de Mestbank om met dergelijke vragen, die allicht tijdens audits naar boven komen?

De heer *Dirk Struyf* kan niet exact beantwoorden hoeveel bedrijven nog geen nutriëntenemissierechten kregen. Er zitten dossiers tussen waarin de minister nog een beslissing moet nemen over de nutriëntenhalte. Dat zijn er niet zoveel, maar de Mestbank moet in elk geval wachten op die beslissingen. Zij streeft alleszins naar snelle oplossingen. Er is zeker geen blijvend structureel probleem. Hij wijst er ook op dat de Mestbank geen voorbereidingstijd heeft gekregen. Zij heeft bij de implementatie van het Mestdecreet heel haar werking moeten ombouwen, ook wat informatica betreft. Van zodra de achterstand is weggewerkt, zal men snel op de aanvragen kunnen inspelen, bijvoorbeeld voor de overnames 2009.

Begin 2008 heeft de Mestbank meegedeeld dat zij niet de middelen had om alles tegelijk te doen. Zij kan niet tegelijk de nutriëntenemissierechtendossiers prioritair behandelen en audits uitvoeren op alle bedrijven. De bijkomende personeelsmiddelen die de Mestbank vroeg, zijn niet toegekend. Wellicht heeft het ook weinig zin om meer personeel in dienst te nemen dan men op langere termijn nodig heeft.

De aanpak van de audits en hun selectie zijn heel transparant en verlopen volgens een afspraak met de landbouworganisaties, die er dan ook geen problemen mee hebben. Ze worden inderdaad uitgevoerd door twee mensen, omdat er zowel ervaren als nieuwe personeelsleden zijn, en omdat dit efficiënt werkt. De ene stelt de vragen en de andere kijkt documenten na. Men moet beseffen dat niet alle landbouwers even goed georganiseerd zijn. Werken met één persoon zal volgens de heer Struyf juist veel langer duren, terwijl een audit vandaag tussen anderhalf en vier uur duurt.

Na de audit wordt alleen teruggekeerd als dat nodig is. De feedback wordt in principe op papier verstrekt. Ook dat is een tijdsbesparing. De heer *Koen Desimpelaere* vult aan dat al 500 audits zijn uitgevoerd en dat er in 2009 vijftig procent meer, dus 750, gepland zijn.

Betreffende de mestanalyses wijst de heer *Dirk Struyf* erop dat men voor de melkveehouderij met zeer verfijnde uitscheidingscijfers werkt. Doordat zij gedifferentieerd zijn in functie van het voederrantsoen en de melkproductie, zitten zij dicht tegen de realiteit van de uitscheiding. De analyses waarnaar mevrouw Rombouts verwijst, zijn een Europese verplichting in het kader van de derogatie. De meeste melkveehouders worden er overigens niet mee geconfronteerd omdat zij niet met erkende mestvoerders werken maar hun eigen gronden bemesten.

Mevrouw *Tinne Rombouts* vraagt hoe men met eventuele verschillen omgaat, als die in een audit naar boven komen. De landbouwer riskeert immers een boete omdat zijn balans niet meer klopt. De heer *Koen Desimpelaere* wijst erop dat elk bedrijf in derogatie een bemestingsplan moet opmaken. Daarin staat de productie, het mestaanbod en de afzet op eigen percelen. Op basis daarvan beslist de landbouwer hoeveel mest moet afgevoerd worden. Men heeft dan geen probleem met zijn balans. Bovendien dringt de Mestbank in zijn begeleiding sterk aan op kennis over de samenstelling van de mest en de variatie daarin. Het is belangrijk dat landbouwers dat in kaart brengen en er in hun management rekening mee houden. Om daarop in te spelen, stimuleert de Mestbank het nemen van analyses, liefst meer dan één. Zij kunnen immers geld opbrengen, ook als zij niet verplicht zijn.

Mevrouw *Tinne Rombouts* herinnert aan de bewuste keuze in het nieuwe Mestdecreet om niet alle mest verplicht te analyseren. Analyses vereisen immers meerdere stalen en zijn op die manier kostenverhogend voor de landbouwer. De zorg blijft hoe men omgaat met de genoemde kleine afwijkingen, die niet moedwillig zijn. Tot slot onderstreept zij voor de Mestbank het belang van de juiste prioriteiten en de proactieve, oplossingsgerichte samenwerking met de landbouwer.

De verslaggever,

Erik MATTHIJS

De voorzitter,

Patrick LACHAERT

BIJLAGE:

Voorstelling Voortgangsrapport 2008

Voorstelling Voortgangsrapport Mestbank 2008 voor de Commissie Leefmilieu		12 maart 2009	4
---	--	---------------	---

Actieve ondersteuning van land- en tuinbouwers

- **Individuele bedrijfsbegeleiding**
 - Via telefonisch contact of bezoek aan de provinciale afdeling
 - **Bedrijfsbezoeken**
 - Vnl. in kader van derogatie, hulp bij bemestingsplan en -register
 - 200 bedrijfsbezoeken in 2008
 - **Audits**
 - Bedrijven in risicogebied met een nitraatresidu van meer dan 90 kg nitraatstikstof per ha in 2007
 - 500 audits afgewerkt

SAMEN INVESTEREN IN DE OPEN RUIMTE

VLM VLAMSE LANDMAATSCHAPPIJ

Actieve ondersteuning van land- en tuinbouwers

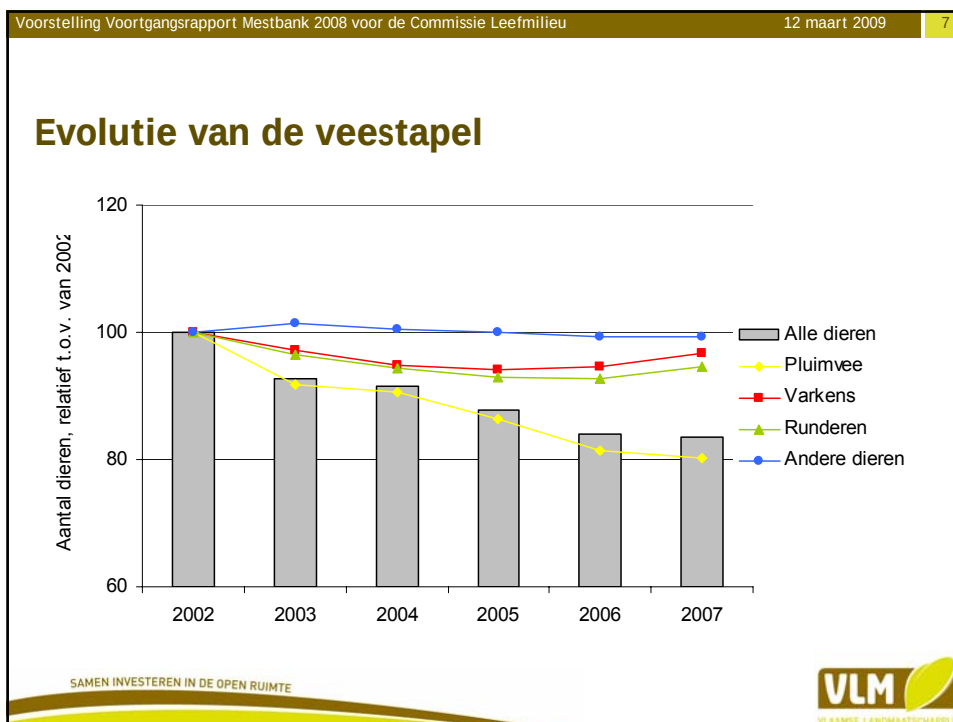
■ Gerichte informatieverstrekking

- O.a. via verzendingen op maat, Mestgazet, berichten in de vakpers, nieuwsbrieven en www.vlm.be

■ Voorlichtingsvergaderingen

- Derogatie, voorjaar 2008, 3.000 landbouwers
- Nieuwe aangifteformulieren, voorjaar 2008, 140 intermediairs
- Mestverwerking, najaar 2008, 400 landbouwers en 320 intermediairs
- Tuinbouw, najaar 2008, 100 tuinbouwers
- ...

Vlaamse mestbalans

Mestverwerking en export nog steeds in de lift

- 309 vergunde installaties (september 2008)
- 21 vergunningsaanvragen, 2/3 vergisters
- 131 operationele installaties (juni 2008)
 - 80 % vaste installaties, 25 nieuwe op één jaar tijd
 - Terugval van mobiele installaties afgelopen jaar (met 50 %)
- Verwerkingscapaciteit (in miljoen ton/jaar)

	Vergund	Beschikbaar	Operationeel
2007	5,3	1,7	1
	+ 16 %	+ 43 %	+ 53 %
2008	6,2	2,4	1,5

SAMEN INVESTEREN IN DE OPEN RUIMTE

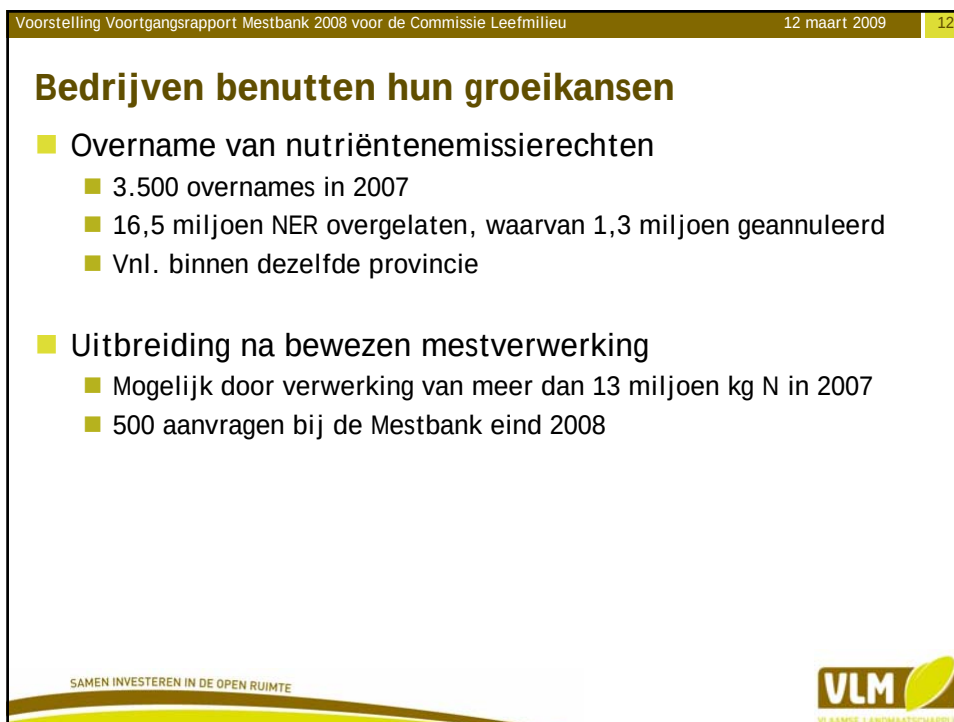
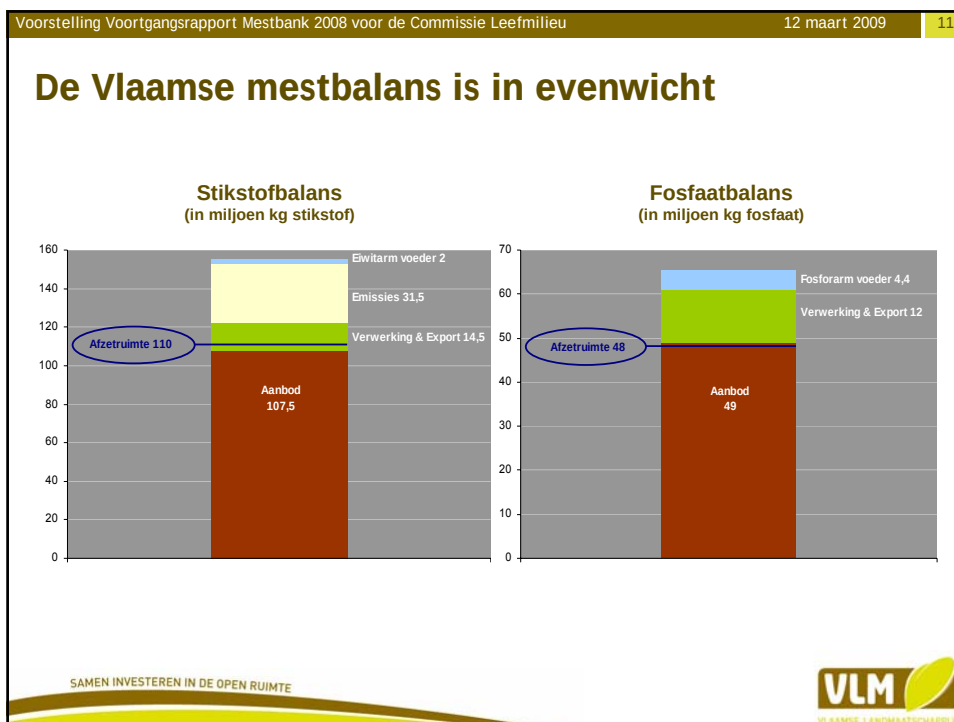

Mestverwerking en export nog steeds in de lift

- In 2007 werd 16 miljoen kg N uit Vlaamse dierlijke mest verwerkt en geëxporteerd
(14,5 miljoen kg N d.d. 15/10/2007)

SAMEN INVESTEREN IN DE OPEN RUIMTE

Overdrachten van NER 2007

■ 3.524 overnamedossiers

- 2.986 dossiers verwerkt (85 %, 21/11/2008)
- 36 % standaard overdracht met 25 % reductie

Type overname	Over- gelaten NER-D (vóór reductie)	Reductie van NER-D			Over- genomen NER-D (na reductie)
		25 %	Onvol- doende mestafzet	Niet- ingevulde NER-D	
Overdracht met 25 % reductie	3.086.154	760.896	42.572	367.115	1.915.571
Overdracht met vrijstelling 25 % reductie					
Eerste installatie akkoord vast	450.574	0	18.619	0	431.956
Eerste installatie met VLIF-steun	956.934	0	0	0	956.934
Overdracht door een personenvennootschap	2.699.398	0	6.301	0	2.693.097
Overdracht door naaste familie	4.750.001	0	21.312	0	4.728.689
Overdracht ikv mestverwerking	4.047.392	0	52.375	0	3.995.017
Overdracht ikv melkquotum	466.648	0	1.813	0	464.835
Totaal	16.457.101	760.896	142.992	367.115	15.186.099

7,4 miljoen NER-D vast

SAMEN INVESTEREN IN DE OPEN RUIMTE

Mobiliteit van NER in 2007

- Van de 15,2 miljoen overgenomen NER-D blijft 13,5 miljoen NER-D binnen de provincie
- Netto effect van mobiliteit:

Provincie	Initiële NER-D	Netto effect van mobiliteit op NER-D	Procentueel effect op NER-D (%)
Antwerpen	52.036.271	+163.126	+0,31
Limburg	27.232.143	-110.138	-0,40
Oost-Vlaanderen	63.878.929	-39.797	-0,06
Vlaams-Brabant	15.900.389	-104.909	-0,66
West-Vlaanderen	120.926.438	+165.801	+0,14
Buiten Vlaanderen	539.261	-74.083	-13,74

SAMEN INVESTEREN IN DE OPEN RUIMTE

De kwaliteit van oppervlaktewater verbetert

- Metingen in het **MAP-meetnet** wijzen op een verbetering

	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
% > 50 mg/l	59	50	41	33	45	41	42	42	37
Gemiddeld (mg/l)	35,8	32,0	28,3	25,1	24,7	26,3	27,1	26,5	25,6
% > 25 mg/l	81	80	74	64	69	66	63	65	64

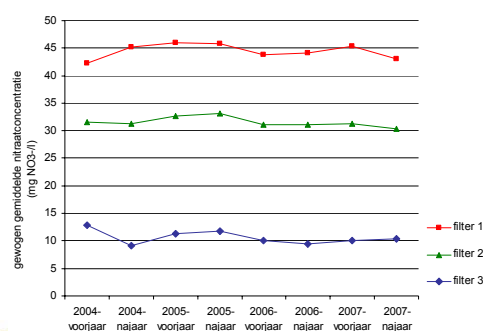
- Metingen in het **operationeel meetnet Vlaamse waterlichamen** wijzen op een verbetering in de grotere waterlopen

	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
% > 50 mg/l	20	12	11	8	17	17	14	11	9
% > 25 mg/l	72	61	56	55	63	56	64	58	52

Nog geen zichtbare verbetering van de grondwaterkwaliteit

- Metingen in het MAP-meetnet wijzen op een mogelijke verbetering maar voorbarig om te spreken van een positieve trend

	2004 voorjaar	2004 najaar	2005 voorjaar	2005 najaar	2006 voorjaar	2006 najaar	2007 voorjaar	2007 najaar
% > 50 mg/l	35,7	35,6	39,5	37,7	37,9	37,4	38,6	38,2

SAMEN INVESTEREN IN DE OPEN RUIMTE

Verbetering van het nitraatresidu

- Algemene verbetering van het nitraatresidu

	2004	2005	2006	2007
Gemiddelde (kg nitraatstikstof per ha)	106	98	107	71
Mediaan (kg nitraatstikstof per ha)	78	78	83	53
% Percelen < 90 kg nitraatstikstof per ha	56	58	54	74

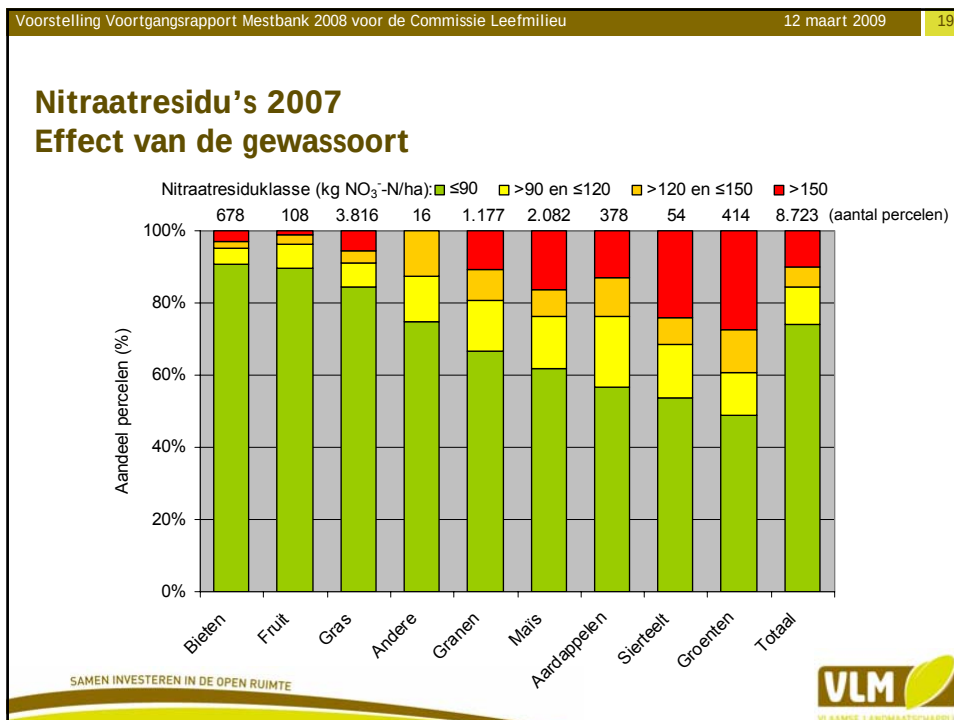
- Verbetering bij de meeste gewassen
 - Maar moeilijker bij groenten en aardappelen

Ter info :

In april 2009 verschijnt een nieuw rapport met een evaluatie van de metingen van het nitraatresidu 2008

SAMEN INVESTEREN IN DE OPEN RUIMTE

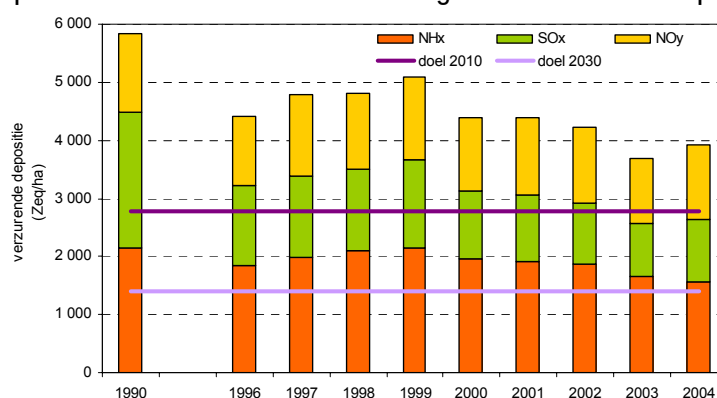

De ammoniakemissie is onder controle

- Landbouwsector belangrijkste bron van ammoniakemissie
- Aanzienlijke afname gerealiseerd door uitrijregeling en emissiearme aanwending van mest
- Emissiearme stallen: belangrijk voor verdere afname
 - 670.000 varkens en 919.000 pluimvee vergund in emissiearme stallen eind 2007
- 44,2 kton ammoniakemissie in Vlaanderen in 2007
 - 0,8 kton onder de doelstelling van maximaal 45 kton ammoniakemissie in 2010 (NEC-richtlijn)
- Het NEC-plafond van 45 kton in 2010 komt niet in het gedrang door de mogelijkheid tot uitbreiding na bewezen mestverwerking

NH₃-depositie

- Geëvalueerd door OPS-model en depositiemeetnet
 - OPS-model wordt geactualiseerd
 - Depositiemeetnet werd in 2008 uitgebreid met 8 meetpunten

De Mestbank voert gerichte controleacties uit

- Handhaving vanuit een sensibiliserende optiek met raadgevingen en aanmaningen, indien nodig sanctionering
- Actie staalname nitraatresidu
 - Controle van ruim 300 percelen en 125 staalnemers in najaar 2007
 - Geen onregelmatigheden bij 94 % van de controles
 - Het “staalname melding internet loket” (SMIL) bevordert de opvolging van de staalnemers
 - Sluitende opvolging door GPS-datalogsysteem in 2008

De Mestbank voert gerichte controleacties uit

- Actie opvolging van de bemesting
 - Controle van ruim 1.200 mestafzetdocumenten en ruim 700 percelen
 - Mestafzetdocumenten
 - Onregelmatigheden bij 39 %
 - Resulteert bij 21 % in een boete
 - Perceelsbemesting
 - Onregelmatigheden bij 31 %
 - Resulteert bij 13 % in een boete
- Het AGR-GPS-systeem bevordert de opvolging van de bemesting

Gewascontroles derogatie

- Voorjaarscontrole 2008
 - Voorlopige vaststelling van de teelt
 - Percelen geselecteerd op basis van derogatieaanvragen 2007 (6 à 7 % van de landbouwers die derogatie aanvroegen in 2007)
 - 10.000 percelen gecontroleerd bij 1.880 landbouwers
- Najaarscontrole 2008
 - Teeltvaststelling
 - Percelen van de voorjaarscontrole, waarbij de landbouwers derogatie hebben aangevraagd bij de Mestbank in 2008
 - 2.900 percelen te controleren in najaar 2008
 - Controle van de aanvraag van derogatie via de verzamelaanvraag én of de vastgestelde teelt overeenkomt met de aangegeven teelt

Voorstelling Voortgangsrapport Mestbank 2008 voor de Commissie Leefmilieu 12 maart 2009 27

Financiële opvolging

- Boetes en heffingen in de periode 1 januari 2007 – 30 juni 2008
 - 20,8 miljoen euro opgelegd
 - 9,8 miljoen euro geïnd
 - 11 miljoen euro openstaand
- Openstaande bedrag uit heffingen en boetes op 30 juni 2008
 - 25.353.286 euro
 - Hiervan is 15.738.454 euro of 62 % gerechtvaardigd
 - 59 % Superheffing Mestverwerking
 - 22,5 % Boetes overbesteding en niet bewezen mestafzet
 - 18 % Superheffing Nutriëntenhalte
 - 0,5 % Invoerheffing

SAMEN INVESTEREN IN DE OPEN RUIMTE

VLM
VLAMSE LANDBOUWVERSCHAAP

Bedankt voor de aandacht!

VOORTGANGSRAPPORT
MESTBANK 2008
Bewijst dat mestbank in Nederland

VLM |

Vragen?

SAMEN INVESTEREN IN DE OPEN RUIMTE

VLM
VLAMSE LANDBOUWVERSCHAAP

